

Tendințe în validarea învățării non-formale și informale (VINFI) în țările din vecinătatea UE – progrese

DOCUMENT DE REFERINȚĂ

INTRODUCERE

Rezumat

Importanța crescândă a validării

Validarea în țările partenere ETF

3

STUDIUL ETF 2021 PRIVIND VALIDAREA

7

CONSTATĂRI

Adoptarea legislației a progresat

Sistemele de validare se extind

Este necesară o mai bună înțelegere a cererii de validare

7

RECOMANDĂRI-CHEIE

16

ANEXE

18

INTRODUCERE

Rezumat

Inspirate de evoluțiile europene, țările vecine ale UE au inițiat sisteme de validare a învățării non-formale și informale. ETF monitorizează validarea învățării non-formale și informale în țările din Balcanii de Vest și Turcia care fac parte din Cadrul european al calificărilor (CEC), ca parte a activităților sale obișnuite. Cu toate acestea, dezvoltarea sistemelor VINFI depășește țările care fac parte din evoluțiile europene.

ETF urmărește să monitorizeze evoluțiile VINFI în toate țările partenere, ca unul dintre instrumentele-cheie pentru sprijinirea învățării pe tot parcursul vieții și a parcursurilor de actualizare a competențelor. În 2021, ETF a efectuat evaluări în: Azerbaidjan, Georgia, Iordania, Moldova și Ucraina. Prezenta notă sintetizează principalele constatări ale analizei efectuate. Nota sugerează recomandări bazate pe rezultatele studiului care pot fi utilizate de toate țările partenere pentru a reflecta asupra sistemului VINFI al acestora.

Principalele recomandări pentru dezvoltarea ulterioară care au rezultat în urma analizei sunt următoarele:

- **Identificarea persoanelor care pot beneficia de validare ca primă prioritate.** Creșterea gradului de conștientizare cu privire la utilizarea potențială a validării și clarificarea nevoilor diferitelor părți interesate va sprijini dezvoltarea unei „justificări economice” pentru furnizorii de validare și proiectarea serviciilor centrată pe utilizator.
- **Asigurarea capacității legislației care facilitează punerea în aplicare a validării fie prin mandate, fie prin stimulente.** Este important ca beneficiile sistemului VINFI să fie clare, să fie comercializate posibilitățile și să fie concepute noi modalități de finanțare a procedurilor VINFI în cooperare cu factorii de decizie și cu instituțiile furnizoare.
- **Să sensibilizeze publicul în etapele incipiente ale dezvoltării VINFI.** În cazul în care potențialii furnizori de servicii VINFI nu știu că sistemul există sau care ar putea fi beneficiile acestuia, nu există nicio punere în aplicare.

- **Asigurarea formării continue a practicienilor din domeniul VINFI, pe lângă integrarea VINFI în pregătirea formală a cadrelor didactice** care vizează evaluatorii, consilierii de orientare și coordonatorii administrativi. Este important ca toți practicienii să aibă aceeași viziune și înțelegere a întregului proces VINFI, precum și a standardelor în raport cu care se efectuează evaluarea.
- **Furnizarea de orientări practice** pentru asigurarea calității. Orientările ar trebui să definească rolurile, responsabilitățile și competențele-cheie ale diferiților actori, precum și proceduri clare și suficient de detaliate pentru furnizorii de validare.
- **Dezvoltarea unui sistem de asigurare a calității adecvat scopului**, care ar trebui să includă:
 - nivelul sistemului și guvernanta VINFI;
 - procesul de validare propriu-zis, inclusiv standarde clare;
 - baza de competențe a practicienilor.
- **Schimbul de bune practici și organizarea de activități de învățare reciprocă.** **Practicile** existente care funcționează bine ar trebui consolidate, partajate și diseminate în continuare.

Importanța crescândă a validării

Validarea învățării non-formale și informale se află în centrul politicilor de învățare pe tot parcursul vieții. Aceasta le permite oamenilor să își vadă competențele achiziționate prin muncă, angajament civic, hobby-uri și învățare individuală, identificate, documentate și recunoscute. Aceasta îi ajută să găsească locuri de muncă mai bune și să își continue educația. Ea îi sensibilizează mai mult pe cetățeni cu privire la propriile puncte forte și îi poate motiva să se implice în continuarea învățării. Poate fi o schimbare în viață, deoarece le oferă cetățenilor noi oportunități de a se realiza profesional, în domenii altfel blocate.

Validarea se înscrie în contextul mai larg al evoluțiilor și provocărilor naționale în materie de competențe, care schimbă profund modul în care persoanele de toate vârstele lucrează și învață. Învățarea pe tot parcursul vieții și învățarea în toate contextele vieții, care rămân în mod tradițional în umbra sectorului educației formale și sunt subfinanțate, devin un obiectiv general de creștere economică și integrare socială.

Sistemele eficiente de validare se aplică tuturor politicilor privind piața forței de muncă, integrarea socială, dezvoltarea economică și educația, ceea ce poate face ca proiectarea acestora să fie dificilă. Persoana se află în centrul sistemelor de validare eficiente. Validarea necesită soluții bazate pe o bună înțelegere a nevoilor persoanelor (candidaților), sprijin din partea angajatorilor și a serviciilor publice de ocupare a forței de muncă și deschidere din partea sistemelor de învățământ către parcursuri de învățare flexibile. Serviciile de înaltă calitate bazate pe standarde transparente și pe activități de informare, informare și orientare de calitate fac parte integrantă din mecanismele de recunoaștere de încredere.

Recomandarea Consiliului European din 2012 privind validarea învățării non-formale și informale a încurajat statele membre ale UE să instituie mecanisme naționale de validare până în 2018. Validarea învățării non-formale și informale este definită ca „un proces de confirmare de către un organism autorizat a faptului că o persoană a dobândit rezultate ale învățării măsurate în raport cu un standard relevant”. Mecanismele de validare ar trebui să respecte mai multe principii, cum ar fi: legătura cu cadrele naționale ale calificărilor; disponibilitatea informațiilor privind beneficiile și oportunitățile de validare; luarea în considerare a grupurilor defavorizate care sunt deosebit de susceptibile de a beneficia de validare; și promovarea instrumentelor de transparență, cum ar fi portofoliile electronice, care sprijină identificarea și documentarea competențelor.

Aproape o cincime dintre europenii adulți se confruntă în continuare cu dificultăți în ceea ce privește citirea și scrierea, calcularea și utilizarea instrumentelor digitale. Aproximativ 22 % dintre adulții europeni au obținut cel mult un nivel de învățământ secundar inferior. Nivelul scăzut de calificare îi expune unui risc ridicat de șomaj, sărăcie și excluziune socială. **Agenda pentru competențe în Europa din 2020** include acțiuni de sprijinire a oamenilor în vederea dezvoltării de competențe pentru viață care să includă validarea, cum ar fi:

- Inițiativa **privind parcursurile de actualizare a competențelor**, care sprijină adulții în îmbunătățirea alfabetizării, a competențelor numerice și a competențelor digitale. Parcursurile oferă sprijin prin evaluarea competențelor; formare personalizată; și validarea și recunoașterea competențelor.

- **Conturile individuale de învățare** care sunt propuse ca instrument de depășire a nivelului scăzut de participare a adulților la formare. Acestea sunt menite să sprijine toți adulții de vârstă activă în ceea ce privește accesul la formare, indiferent de statutul lor de forță de muncă, și să sporească motivația persoanelor de a căuta cursuri de pregătire. Serviciile de validare ar putea fi finanțate și prin intermediul acestor conturi.
- **Platforma Europass** care ajută persoanele să își identifice competențele și să le prezinte în format digital angajatorilor. De asemenea, oferă informații cu privire la oportunitățile de formare și de angajare.
- **Micro-certificate** care pot oferi oportunități de învățare atractive. Mecanismele de validare ar trebui adaptate pentru a permite acordarea de micro-certificate.

Validarea în țările partenere ETF

Țările partenere ETF au introdus reforme ale sistemelor de educație și calificare inspirate de politicile UE. Economiiile din Balcanii de Vest și Turcia urmează agenda de aderare și participă la evoluțiile din jurul CEC (Cadru european al calificărilor). În țările Parteneriatului estic, acordurile de asociere, încheiate de o serie de țări partenere ale ETF cu UE, includ cooperarea în domeniul educației și formării în contextul evoluțiilor CEC, vizând promovarea învățării pe tot parcursul vieții, încurajarea transparenței la toate nivelurile de educație și formare, precum și îmbunătățirea calității, a relevanței și a accesului prin instituirea unor cadre naționale ale calificărilor (CNC). În prezent, Ucraina participă la procesul pilot de comparare a cadrelor naționale ale calificărilor cu CEC.

Țările partenere ETF se confruntă cu un ritm lent de reformă a sistemelor de învățământ, ceea ce duce la deficite de calificări, la necorelarea competențelor și la lipsa oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții pentru adulți, în timp ce în multe țări, în special în cadrul Parteneriatului estic, populația tânără scade. Evaluarea din 2021 a Procesului de la Torino al ETF privind Parteneriatul estic evidențiază faptul că reducerea numărului de competențe va necesita o mai bună utilizare a competențelor persoanelor de vârstă activă : „Forța de muncă este din ce în ce mai rară, iar țările trebuie să utilizeze mai bine capitalul uman de care dispun.”

Multe persoane din țările partenere rămân șomere și inactive. Mulți angajați rămân în locuri de muncă vulnerabile sau în locuri de muncă pentru care sunt supracalificați. Există o lipsă de locuri de muncă de calitate și investiții scăzute în sectoarele cu valoare adăugată, ceea ce ar putea crea locuri de muncă mai atractive și mai multe oportunități de formare. Pentru a atrage investiții, țările trebuie să crească nivelul competențelor populațiilor lor.

Inspirate de CEC, țările partenere au introdus cadre naționale ale calificărilor, cu speranța de a îmbunătăți transparența, relevanța și portabilitatea calificărilor lor. Acestea își orientează din ce în ce mai mult politicile de dezvoltare a capitalului uman către învățarea pe tot parcursul vieții, calitate și incluziune. În mod similar cu statele membre ale UE, acestea au corelat punerea în aplicare a sistemelor de validare cu punerea în aplicare a cadrelor naționale ale calificărilor. Adesea, este necesar ca noile calificări de calitate incluse în registrele naționale de calificări să includă mecanisme alternative de acordare a calificărilor, inclusiv prin validare.

Evoluțiile în ceea ce privește legislația și politicile privind validarea s-au accelerat în ultimii cinci ani, dar țările partenere se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește extinderea serviciilor de validare dincolo de activități pilot.

STUDIUL ETF 2021 PRIVIND VALIDAREA

În 2021, ETF a efectuat un studiu transnațional privind validarea în: Azerbaidjan, Georgia, Iordania, Moldova și Ucraina. Studiul identifică progresele înregistrate și provocările întâmpinate în ceea ce privește instituirea și extinderea sistemelor de validare. Constatările vor fi consolidate în viitorul raport de analiză transnațională și în fișele informative aferente.

Studiul a urmat metodologia și formatul „Inventarului european privind validarea învățării non-formale și informale”, o serie de publicații comandate de Comisia Europeană și publicate pe site-ul Cedefop, care, în 2018, au inclus rapoarte din partea țărilor partenere ETF (Kosovo, Muntenegru, Macedonia de Nord și Turcia). Metodologia include cercetarea documentară și interviuri cu principalele părți interesate de la nivel de politică și de practică, inclusiv cu reprezentanți ai proiectelor internaționale care sprijină validarea.

Inventarele ETF completează informațiile privind VINFI în UE și în țările din Spațiul Economic European (SEE), care reprezintă o sursă bogată de informații și pot consolida dialogul și învățarea între țări pentru părțile interesate care dezvoltă și pun în aplicare sisteme și proceduri de validare în țările participante.

ETF a extins inventarul țărilor incluzând pe cele menționate anterior studiate în 2021 și intenționează să includă și alte țări partenere în 2022.

CONSTATĂRI

Adoptarea legislației a progresat

Evoluțiile în ceea ce privește legislația și politicile privind VINFI în toate cele cinci țări sunt relativ recente și s-au accelerat în ultimii cinci ani. Majoritatea țărilor studiate au adoptat legislație de validare cel puțin în anumite sectoare ale educației și sisteme ale pieței forței de muncă, inclusiv actele normative necesare, și au început punerea în aplicare a acestora. Există, de asemenea, mai multe acte legislative în curs de adoptare privind sectoare specifice, în special sectorul învățământului superior.

Unele țări construiesc mecanisme de validare a sistemelor existente, care trebuiau revizuite și extinse. Acesta a fost cazul Georgiei, Iordaniei și Ucrainei.

În Georgia și Iordania, primele legi au intrat în vigoare în 2007 și, respectiv, în 1999. În Georgia, legea a abordat VINFI în sectorul EFP. Cu toate acestea, punerea în aplicare a fost oprită din cauza îndoielilor cu privire la calitatea procedurilor și a cererii scăzute.

În Iordania, sistemul a fost pus în aplicare sub forma unor cerințe de autorizare profesională, dar aplicarea și utilizarea serviciilor au fost relativ scăzute. Noul cadru național al calificărilor din Iordania prevede o abordare globală a validării, dar statutele necesare nu sunt în vigoare, iar părțile interesate de la nivel național nu o consideră o prioritate. Sistemul de testare profesională a fost utilizat recent ca una dintre măsurile de abordare a crizei refugiaților. Cu sprijinul comunității internaționale, peste 18,000 de lucrători iordanieni și sirieni și-au testat competențele și au primit un permis de practică profesională.

În Ucraina, VINFI pe piața forței de muncă în cadrul evaluării profesionale este singura procedură VINFI relativ bine stabilită. Acesta validare a fost elaborată de serviciile publice de ocupare a forței de muncă, iar rolul lor este esențial în furnizarea serviciilor VINFI. În Ucraina există trei centre de evaluare care efectuează procedurile VINFI. Cu toate acestea, singura calificare profesională care poate fi validată este aceea de „bucătar”. De-a lungul mai multor ani, pentru această calificare profesională au fost validați aproximativ 600 de candidați. Datorită noii legislații adoptate în 2021, se preconizează că acest lucru se va schimba și mai multe calificări profesionale ar putea fi validate.

Examenele extramuros (Externat) din învățământul general au o tradiție îndelungată în unele țări din Europa de Est. Georgia, Ucraina și Moldova oferă persoanelor posibilitatea de a atinge diferite niveluri de educație generală prin intermediul examenelor extramuros. Strict vorbind, examenele extramuros nu sunt VINFI ca practică, deoarece nu există niciun proces de identificare, documentare, evaluare și certificare. Examenele externe se bazează, de obicei, pe testarea standardizată la nivel național și, adesea, accentul se pune pe obținerea accesului la educație suplimentară. În Georgia, numărul de persoane care au susținut examenele externe a fost deosebit de ridicat și pare să exercite presiuni asupra sistemului de învățământ general.

Majoritatea inițiativelor se concentrează asupra validării în vederea obținerii de calificări profesionale. Sistemele VINFI din învățământul profesional și tehnic diferă foarte mult în ceea ce privește punerea în aplicare, legislația și practica în cele șase țări partenere.

În Moldova, Iordania și Azerbaidjan, activitățile VINFI se axează pe sectorul EFP. În Moldova și Iordania există legislație primară care ar permite procedurile VINFI și în alte sectoare, dar elaborarea actelor normative necesare nu a început încă. În Azerbaidjan și Moldova, numărul de persoane care au solicitat validarea în EFP a fost în 2021 de câteva sute de persoane, deși părțile interesate din Azerbaidjan au raportat o cerere tot mai mare. În Ucraina, a fost elaborată recent o nouă legislație importantă privind validarea și EFP, iar punerea în aplicare va începe în curând. În același timp, a fost elaborat proiectul de regulament privind validarea în învățământul superior. Georgia are o legislație relativ matură privind VINFI și EFP, care a fost recent restructurată, dar până în prezent nu au existat beneficiari (primii furnizori de validare au solicitat autorizarea).

Sistemele de validare se extind

În ultimii ani, țările s-au concentrat pe deschiderea și extinderea accesului fizic la serviciile de validare. Acest obiectiv s-a materializat într-o anumită măsură, cu diferite grade de acoperire. Sistemele de validare nu sunt încă cuprinzătoare, în ceea ce privește sectoarele educației și ale pieței forței de muncă pe care le acoperă, tipurile și nivelurile calificărilor pe care le includ, sau accesibilitatea geografică (de obicei, acestea sunt limitate la centrele urbane mai mari).

Proiectele-pilot au beneficiat de calificări selectate rezultate în urma proiectelor de reformă a calificărilor, dar în prezent este dificil să se meargă dincolo de acestea din cauza lipsei unor standarde de calificare suficient de relevante. Numărul calificărilor de calitate introduse în registrele calificărilor este adesea insuficient, standardele de calificare nu sunt suficient de detaliate sau prezintă rezultatele învățării și criteriile de evaluare într-un limbaj care este încă separat de realitățile pieței forței de muncă. Sistemele de evaluare sunt, în general, slabe și trebuie instituite măsuri suplimentare pentru a asigura proceduri de validare valabile și fiabile. În Azerbaidjan, unde CNC nu a fost încă activat, agenția responsabilă cu validarea dezvoltă baze de date separate pentru elementele de evaluare pentru fiecare dintre calificările care fac obiectul validării. În absența unor noi standarde de calificare, unele țări dezvoltă instrumente de evaluare bazate pe standardele ocupaționale. Slăbiciunea sistemelor de învățământ profesional, care au servit din punct de vedere istoric drept a doua opțiune pentru elevii cu rezultate slabe, a condus la apariția unor calificări sau sisteme de evaluare paralele, independente, de care angajatorii aveau nevoie pentru a asigura oferta de forță de muncă cu adevărat competentă. Această distincție între calificările „profesionale” și calificările „ocupaționale” este uneori consolidată de cadrul național al calificărilor, care a inclus diferite tipuri de calificări, dar nu a stimulat încă lucrările de construire a unor legături și punți între acestea. Adesea, statutul cursurilor de formare profesională continuă sau al cursurilor de educație pentru adulți nu este clar. Doar câteva CNC se ocupă de calificările non-formale și utilizează potențialul actorilor din mediul privat. În toate țările studiate au fost raportate probleme legate de blocaje în ceea ce privește reformele sistemelor de calificare care încetinesc extinderea serviciilor de validare.

S-a acordat o atenție deosebită instituirii unor mecanisme de acreditare sau autorizare pentru centrele de validare și asigurării unui proces credibil de evaluare pentru a consolida încrederea în mecanism. Au fost realizate unele investiții în consolidarea inițială a capacităților practicienilor în domeniul validării și au fost elaborate proceduri suplimentare pentru a sprijini utilizarea serviciului. Unele țări (Georgia, Moldova) au conceput procedurile cu un accent special pe serviciile de orientare, dar, în majoritatea țărilor studiate, vor fi necesare eforturi suplimentare pentru a se asigura că persoanele sunt asistate în mod corespunzător pe parcursul întregului proces. Majoritatea țărilor partenere studiate au în comun un patrimoniu de planificare centrală (de stat) și probleme cu un nivel scăzut de încredere socială. Acest lucru influențează modul în care sunt concepute procesele de validare și conduce uneori la un nivel excesiv de reglementare. Procedurile de autorizare sunt, în unele cazuri, împovărătoare pentru potențialii furnizori. Efortul de a asigura credibilitatea evaluării validării conduce la măsuri pentru comisiile de evaluare care sunt alcătuite din numeroase părți interesate, ceea ce face ca procesul să fie costisitor. Metodele utilizate pentru evaluare se bazează pe împărțirea tradițională în teste teoretice și misiuni practice care ar putea să nu fie adecvate pentru persoanele care au învățat în cea mai mare parte din experiență și a căror experiență inițială în sistemul educațional este posibil să fi fost negativă.

Nu s-a acordat **suficientă atenție identificării persoanelor care ar putea beneficia de validare și de ce**. Vizibilitatea validării în societate este scăzută, informațiile sunt insuficiente, iar colaborarea dintre părțile interesate nu este încă instituită. Se pare că nu există eforturi coordonate pentru a viza diferite grupuri de părți interesate și pentru a explica modul în care rezultatele validării ar putea fi utilizate în diferite scopuri. Finanțarea se bazează adesea fie pe taxe, fie pe proiecte sprijinite de comunitatea internațională. O altă provocare majoră în această etapă inițială a punerii în aplicare a sistemului pare să fie faptul că profilurile potențialilor candidați nu au fost încă identificate.

Prin urmare, în urma activităților-pilot, utilizarea serviciilor a fost sub așteptări. Există, de asemenea, riscul ca ratele scăzute de succes să submineze cererea viitoare. În Azerbaidjan, în primele luni de funcționare a sistemului, din 118 de candidați care au trecut de procesul inițial de revizuire, numai 11 de persoane au obținut diplome și 16 de persoane au primit certificate. Acest lucru necesită o atenție sporită față de perspectiva beneficiarului, o mai bună direcționare, mai multe eforturi pentru pregătirea candidaților și sprijin înainte și după validare.

Este necesară o mai bună înțelegere a cererii de validare

Gândiți-vă la punctul de vedere al utilizatorului

După perioada inițială de instituire a procedurii necesare, este esențial ca procesul să fie analizat din perspectiva candidatului. În general, oamenii se opun evaluării. Este posibil ca unii să fi avut o experiență anterioară negativă în sistemul de învățământ. Cu toate acestea, în majoritatea setărilor de validare acoperite de studiu, pentru a fi supuși validării, candidații trebuie să plătească o taxă substanțială pentru a participa la un examen care are loc de obicei într-un cadru tradițional de educație formală. De asemenea, aceștia trebuie să prezinte documente care să le illustreze experiența. Aceștia trebuie să dedice timp pentru a identifica competențele dobândite la locul de muncă și pentru a le corela cu un set complex de standarde educaționale, care utilizează adesea un limbaj diferit de cel pe care îl cunosc de la locul de muncă. Utilizatorii își vor pune o serie de întrebări: Trebuie să călătoresc departe pentru a fi supus validării? De ce ar trebui să îmi investesc timpul și banii pentru a trece prin acest proces? Ce se întâmplă în caz de eșec? Cum pot utiliza rezultatele validării? Vor accepta angajatorii certificatul? Dacă reușesc doar parțial, sunt disponibile cursuri complementare?

Implicarea părților interesate

Sistemele de validare vor trebui să fie ajustate, cu accent pe nevoile diferitelor profiluri ale potențialelor părți interesate. Practicile europene arată că eforturile concertate ale multor actori sunt necesare pentru a sprijini persoanele și a le motiva să participe la validare și la continuarea învățării.

Punerea accentului pe ceea ce doresc să învețe persoanele – soluții flexibile, mai degrabă decât pe programe de educație standardizate

- Validarea este introdusă în principal în sectorul educației pentru a realiza principiul învățării pe tot parcursul vieții, adesea ca urmare a introducerii cadrelor naționale ale calificărilor. Pandemia și tranziția digitală au accelerat acceptarea de către sistemele de învățământ a unor forme alternative și a unui context de învățare care în prezent depun eforturi pentru a răspunde nevoilor diferitelor profiluri ale cursanților. Raportul de validare privind Moldova menționează acest aspect al „democratizării” în sistemele de învățământ. O astfel de schimbare creează speranța că validarea va deveni în viitor o parte integrantă a educației și un element necesar pentru sprijinirea parcurșurilor de învățare flexibile. Validarea ar trebui să încurajeze accesul sau reintrarea în programele de învățământ complementar.

În timp ce țările partenere depun eforturi pentru a-și moderniza sistemele de orientare profesională și de gestionare, validarea ar trebui să devină un element integrant al acestor sisteme pentru a sensibiliza persoanele cu privire la oportunitățile disponibile.

Integrarea VINFI în politicile active în domeniul pieței forței de muncă și în incluziunea socială

- **Validarea ar trebui să fie corelată cu programe active pe piața forței de muncă și să fie oferită ca unul dintre serviciile pentru șomeri, în combinație cu o ofertă de perfecționare a competențelor.** În majoritatea țărilor partenere ETF, participarea adulților la învățarea pe tot parcursul vieții este cu mult sub media UE, iar oportunitățile de formare sunt limitate la orașele mai mari. Adulții slab calificați și șomerii sunt cei mai puțin susceptibili de a beneficia de formare și, în același timp, ar trebui să fie priorizați ca grup-țintă principal pentru validare. Cu toate acestea, este surprinzător faptul că, în prezent, legătura dintre validare și strategiile de actualizare a competențelor nu pare să fie puternică. Mecanismele actuale nu sprijină suficient populația adultă în situații mai fragile și nu par să aibă o legătură suficientă cu formarea adulților. Mecanismele de finanțare a validării se bazează aproape exclusiv pe taxe. Este probabil ca lipsa subvențiilor și a serviciilor de sprijin pentru persoanele din grupurile defavorizate să aibă un impact negativ asupra utilizării serviciilor. Va fi necesară corelarea validării cu politicile de perfecționare și cu o participare mai largă a părților interesate care se ocupă de măsuri active pe piața forței de muncă. Parteneriatele dintre actorii din sectoarele educației pentru adulți, serviciile de ocupare a forței de muncă, agențiile de calificări, asociațiile sectoriale și societatea civilă ar putea conduce la o abordare comună în ceea ce privește dezvoltarea de soluții pentru persoanele expuse riscului de șomaj și sărăcie din cauza nivelului scăzut de educație. Validarea trebuie integrată în aceste pachete de sprijin mai ample, care, în afară de sprijinul financiar, ar putea necesita măsuri suplimentare, cum ar fi sprijinul pentru transport, îngrijirea copiilor, orientare sau mentorat.

- **În contextul migrației, validarea ar putea fi utilizată în țara de origine și în țara-gază înainte de migrație, în timpul șederii în străinătate sau la întoarcere.** Recunoașterea competențelor migranților ar putea preveni „irosirea creierelor” și ar putea sprijini o mai bună integrare. Acest aspect a fost recunoscut în Moldova, care se confruntă cu o creștere economică în general scăzută, cu niveluri ridicate de migrație externă și cu dependența de remiteri de bani.

Obiectivele guvernului sunt de a reduce exodul tinerilor din țară, de a spori atractivitatea investițiilor în Moldova și de a crea locuri de muncă în întreaga țară și oportunități de dezvoltare personală pentru tinerii profesioniști. În Moldova, un acces limitat la serviciile VINFI a fost deschis migranților prin intermediul proiectelor organizațiilor internaționale. Ucraina este una dintre principalele țări de origine a lucrătorilor migranți în Uniunea Europeană. În Iordania, în principal, migranții angajați au avut acces la teste profesionale. În Georgia, multe dintre persoanele care participă la examenele externe sunt fie migranți, fie persoane care s-au întors în Georgia. Mulți migranți se întorc în țara lor de origine într-o anumită etapă, de exemplu atunci când există probleme economice sau conflicte în țara gazdă sau atunci când își desfășoară activitatea într-un sector cu locuri de muncă sezoniere (ospitalitate, agricultură, construcții).

Utilizarea VINFI pentru a sprijini dezvoltarea economică și a aborda deficitul de competențe, perfecționarea și recalificarea profesională, precum și pentru a crea locuri de muncă decente în sectorul formal

- **Validarea ar putea deveni o măsură inclusă în politicile de dezvoltare economică, datorită rolului său în asigurarea vizibilității pentru angajatori și investitori a setului de competențe disponibile și în asigurarea unor căi de dezvoltare a competențelor.** Prin recunoașterea competențelor pe care le au deja oamenii și prin scurtarea timpului necesar pentru obținerea calificărilor, acest lucru poate reduce costul formării. Acest aspect pare a fi deosebit de puternic în Azerbaidjan, unde doar 33,5 % din populația ocupată deține o calificare profesională secundară, specializată sau de învățământ superior și unde este necesară diversificarea economiei dependente de petrol. Certificarea obligatorie este considerată un pas potențial necesar pentru a implica angajatorii în îmbunătățirea competențelor forței de muncă. Strategiile pentru dezvoltarea în continuare a validării ar putea stabili legături mai strânse cu strategiile de dezvoltare a competențelor sectoriale, cu condiția ca agențiile responsabile cu validarea să colaboreze cu părțile interesate din cadrul organismelor sectoriale relevante. În acest context, validarea ar putea fi utilizată și în recalificare pentru tranziția verde și digitală.

- **Noile forme de muncă, în special munca pe platforme online, devin din ce în ce mai populare.** Acestea pot oferi o alternativă la migrație. Lucrătorii online dobândesc competențe valoroase care, cel mai adesea, rămân nerecunoscute din cauza faptului că standardele sunt adesea internaționale și se schimbă rapid. Sistemele naționale de educație și formare depun eforturi pentru a ține pasul cu evoluțiile. Cu toate acestea, având în vedere tendințele demografice, mai mulți lucrători adulți ar putea avea nevoie de recalificare pentru a susține creșterea acestor sectoare. Este posibil ca metodele de validare să trebuiască să includă o evaluare online și module de învățare complementare online. Aceste nevoi sunt relevante și în contextul pandemiei și al muncii la distanță.
- **Includerea serviciilor de validare în programele care sprijină dezvoltarea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii,** care domină în structura economiilor din vecinătatea UE, dar, în același timp, este mai puțin probabil să ofere oportunități de formare pentru adulți. Validarea ar putea fi combinată cu formarea care dezvoltă competențele necesare pentru a deschide mici întreprinderi și a pătrunde pe noi piețe. În plus, aceasta ar putea include competențe transversale, cum ar fi comunicarea sau soluționarea problemelor.
- **Utilizarea VINFI pentru a combate caracterul informal** Persoanele care lucrează în mod informal au o vastă experiență și competențe care rămân adesea nerecunoscute. Validarea și perfecționarea ar putea sprijini tranziția acestora către locuri de muncă decente în economia formală, ceea ce ar contribui, de asemenea, la o dezvoltare economică mai amplă prin creșterea contribuțiilor fiscale și de pensii. Există tot mai multe dovezi că validarea contribuie la consolidarea încrederii candidaților și îi motivează să continue să învețe. Având în vedere certificarea și îmbunătățirea competențelor lor, este mai probabil ca aceștia să urmărească locuri de muncă mai bune în economia formală.

Pentru a extinde și a integra serviciile de validare, va fi necesară o colaborare strânsă între părțile interesate. Această colaborare este necesară pentru a identifica nevoile potențialilor utilizatori de validare, pentru a le aborda prin informații specifice și pentru a perfecționa serviciile de validare, luând în considerare elementele suplimentare necesare care trebuie instituite pentru a se asigura că serviciul este adecvat pentru o gamă largă de scopuri. Este necesară o colaborare mai strânsă pentru utilizarea pe scară mai largă a serviciului, dar și pentru îmbunătățirea eficienței acestuia prin eventuale acorduri de partajare a costurilor.

Creșterea sustenabilității serviciilor VINFI. Există argumente economice pentru furnizorii de validare?

Validation is being introduced mostly in the education sector to realise the principle of lifelong learning, often as result of the introduction of national qualifications frameworks. The pandemic and the digital transition have accelerated the acceptance by the education systems to alternative forms and context of learning which are now striving to accommodate the needs of different profiles of learners. The validation report on Moldova mentions this aspect of “democratisation” in the education systems. Such shift brings hope for validation to become in the future an integral part of education and a necessary element supporting flexible learning pathways. Validation should foster access or re-entry to further education programmes. While the partner countries are making an effort to upgrade their career guidance and management systems, validation should become an integral element of these systems to build awareness of individuals about the available opportunities.

Planificarea dezvoltării în continuare a serviciilor de validare ar trebui să ia în considerare cu atenție perspectiva instituțiilor care sunt mandatate să furnizeze serviciile de validare. Cu excepția Azerbaidjanului, unde Agenția pentru Asigurarea Calității Educației este organismul de supraveghere și singurul furnizor de servicii de evaluare, cerința comună este ca numai instituțiile care furnizează programele de formare acreditate să poată solicita statutul de furnizor de validare. Acordarea unui astfel de statut trebuie să urmeze un proces de autorizare separat, care este uneori considerat împovărător. Deși acest proces demonstrează atenția asupra calității viitorului serviciu de validare, el ar putea, de asemenea, să descurajeze furnizorii să depună cereri.

Cu excepția unor cursuri de formare inițială și a unor documente de orientare generală, practicienilor din domeniul validării nu li se oferă sprijin suplimentar. Profesorii care sunt numiți pentru a evalua competențele candidaților la validare în mod obișnuit (deși nu întotdeauna) ar trebui să demonstreze o experiență relevantă în domeniu. Aceasta este o cerință foarte importantă pentru recunoașterea diferențelor în ceea ce privește învățarea din experiență. Cu toate acestea, trebuie să se ofere mai mult sprijin personalului de validare, nu numai în ceea ce privește orientările sau metodele de evaluare cele mai adecvate, ci și mai important în ceea ce privește logica specifică a procesului de validare, care nu ar trebui să se concentreze pe identificarea lacunelor în materie de învățare, așa cum se întâmplă adesea în sistemele de educație formală, ci și pe extragerea dovezilor privind punctele forte ale candidaților.

Prestatorii de servicii de validare nu au stimulente financiare pentru a oferi servicii de validare. În ceea ce privește taxele pentru învățământul profesional, acestea reprezintă principala sursă de finanțare a serviciilor de validare. Acest lucru este valabil în sectorul EFP din Azerbaidjan, Georgia, Moldova și Ucraina. În Iordania, taxele percepute nu acoperă integral costurile legate de procedura de evaluare și de prestatorii de servicii de validare, al căror mandat principal este furnizarea de formare, își utilizează bugetele obișnuite fără linii alocate pentru validare. Raportul privind Moldova subliniază că furnizorii de servicii de formare percep taxe pentru finanțarea serviciilor de validare, dar faptul că nu li se permite să genereze profit nu îi stimulează să extindă furnizarea de servicii. În Ucraina, taxa de acreditare pentru furnizori este substanțială, iar raportul sugerează că, pentru unii furnizori, aceasta ar putea crea obstacole. Instituțiile care furnizează servicii de validare nu primesc subvenții publice speciale și, de regulă, nu încheie acorduri pentru a-și „vinde” serviciile către alte agenții publice. O excepție notabilă a fost raportată în Iordania, când municipalitatea Amman a acoperit costul testelor profesionale și al licențelor de practică pentru angajații săi.

Modelul tradițional de finanțare a învățământului profesional nu stimulează scurtarea parcursului educațional și stabilirea unor cursuri modulare complementare, care ar trebui să devină un element necesar care să însoțească validarea oferită acelor candidați care nu vor reuși sau vor reuși doar parțial în procesul de validare.

Mergem în direcția cea bună? Necesitatea unor sisteme de monitorizare

Raportarea cu privire la dovezile impactului rămâne destul de slabă în rapoartele de țară, parțial din cauza lipsei de punere în aplicare pe scară largă și a lipsei de sondaje în rândul participanților. În Georgia și Azerbaidjan există baze de date electronice care pot fi utilizate în scopuri de monitorizare. Cu toate acestea, rămâne neclar în ce măsură sistemele de monitorizare pot furniza informații cu privire la dovezile impactului. Aspectele care trebuie monitorizate ar trebui să includă cel puțin ocuparea forței de muncă după validare; promovări în viața profesională; și accesul la educație și formare continuă. În plus, feedbackul sistematic din partea candidaților cu privire la procesul VINFI ar putea oferi o valoare adăugată semnificativă în ceea ce privește îmbunătățirea calității și dezvoltarea în continuare a procedurilor VINFI, precum și pentru a le face mai ușor de utilizat de către clienți.

RECOMANDĂRI-CHEIE

Identificarea persoanelor care pot beneficia de validare ca primă prioritate. Acest lucru ar trebui realizat prin parteneriate construite în jurul diferitelor politici de dezvoltare a competențelor și ar putea fi necesar ca legislația să fie obligatorie. Creșterea gradului de conștientizare cu privire la utilizarea potențială a validării și clarificarea nevoilor diferitelor părți interesate va sprijini dezvoltarea unei „justificări economice” pentru furnizorii de validare și proiectarea serviciilor centrată pe utilizator. În UE se pune un accent clar pe persoanele slab calificate, pe cei care nu dispun de competențe de bază și pe șomeri. Acestea trebuie să fie sprijinite prin mijloace financiare și de altă natură pentru a avea acces la servicii.

Principiile de bază ale unui sistem VINFI funcțional și ușor de utilizat sunt: sistemul nu este prea birocratic, este accesibil (din punct de vedere geografic sau din punctul de vedere al contextului individului), dispune de sisteme de asistență și orientare adaptate, dispune de noi parcursuri de învățare la dispoziția persoanei în cazul în care este necesară continuarea învățării și că sistemul implică mecanisme de asigurare a calității care asigură tratamentul individual echitabil și egal și transparența.

Asigurarea capacității legislației care facilitează punerea în aplicare a validării fie prin mandate, fie prin stimulente, în caz contrar progresele putând stagna. Este important ca beneficiile sistemului VINFI să fie clare, să fie comercializate posibilitățile și să fie concepute noi modalități de finanțare a procedurilor VINFI în cooperare cu factorii de decizie și cu instituțiile furnizoare. Beneficiile din punctul de vedere al costurilor ar trebui calculate, iar finanțarea publică ar trebui să fie mai disponibilă, cel puțin pentru grupurile-țintă vulnerabile.

Să sensibilizeze publicul în etapele incipiente ale dezvoltării VINFI. În cazul în care potențialii furnizori VINFI nu știu că sistemul există sau care ar putea fi beneficiile acestuia, nu există nicio punere în aplicare. Pe de altă parte, dacă potențialii candidați nu sunt informați, aceștia nu își vor depune candidatura pentru serviciile VINFI. Toate părțile interesate potențiale, cum ar fi sindicatele, camerele de comerț, agențiile de ocupare a forței de muncă, serviciile de orientare în carieră etc., ar trebui, de asemenea, să fie informate pentru a asigura difuzarea informațiilor privind oportunitățile de validare.

Asigurarea formării continue a practicienilor VINFI, pe lângă integrarea VINFI în formarea formală a cadrelor didactice – evaluatori și consilieri de orientare și coordonatori administrativi. Este important ca toți practicienii să aibă aceeași viziune și înțelegere a întregului proces VNFIL, precum și a standardelor în raport cu care se efectuează evaluarea.

Furnizarea de orientări practice pentru asigurarea calității. Orientările ar trebui să definească rolurile, responsabilitățile și competențele-cheie ale diferiților actori, precum și proceduri clare și suficient de detaliate pentru furnizorii de validare. Scopul asigurării calității în cadrul validării este de a orienta sistemul de validare astfel încât acesta să fie eficient, transparent, echitabil și fiabil.

Dezvoltarea unui sistem de asigurare a calității adecvat scopului, care ar trebui să includă:

- nivelul sistemului și guvernanta VINFI;
- procesul de validare propriu-zis, inclusiv standarde clare;
- baza de competențe a practicienilor.

În locul procedurilor de acreditare a furnizorilor VINFI greoaie și costisitoare, îmbunătățirea sistemelor VINFI ar trebui să se concentreze pe elaborarea mai multor standarde disponibile în scopuri VINFI, pe asigurarea competențelor practicienilor, pe raționalizarea procesului de validare și pe sensibilizarea tuturor părților interesate. Un sistem de validare de înaltă calitate și transparent promovează încrederea între furnizorii de educație și formare, precum și pe piața forței de muncă.

Să facă schimb de bune practici și să organizeze activități de învățare reciprocă.

Practicile existente care funcționează bine ar trebui consolidate în continuare. Este laudabil faptul că, în unele țări, există posibilități de a obține o certificare profesională acceptată de piața muncii pentru a asigura capacitatea de inserție profesională și, pe de altă parte, există, de asemenea, posibilități în cadrul sistemului formal de educație și formare de a obține calificări formale pentru cei care beneficiază de o certificare oficială. Cu toate acestea, în ambele sisteme ar fi important să se asigure posibilități de acces la învățare și calificări suplimentare.

ANEXE:

Validarea învățării non-formale și informale, 2021 Fișă informativă de țară – Azerbaidjan

Validarea învățării non-formale și informale, 2021 Fișă informativă de țară – Georgia

Validarea învățării non-formale și informale, 2021 Fișă informativă – Iordania

Validarea învățării non-formale și informale, 2021 Fișă informativă de țară – Moldova

Validarea învățării non-formale și informale, 2021 Fișă informativă de țară – Ucraina